

A Magyar Földtani és Geofizikai Intézet tevékenysége*

DR. FANCSIK TAMÁS intézetigazgató

Tisztelt Elnök úr! Tisztelt Küldöttek!
Hölgyeim és Uraim!

Először is nagy örömmre szolgál, hogy a *Magyar Földtani és Geofizikai Intézet* eme nemes és szép szecessziós palotájában adhatunk helyet a küldöttgyűlésnek. Úgy gondolom, hogy ez egy üzenet értékű összefogás fontos állomása.

A Magyar Földtani és Geofizikai Intézet 2012 áprilisának első napján jött létre. Neve széles körben talán még kissé ismeretlen, de az alapjait jelentő két nagy múltú intézmény – a *Magyar Állami Földtani Intézet* és az *Eötvös Loránd Geofizikai Intézet* – valószínűleg mindenki számára ismert. Ahhoz, hogy e két földtudományi háttérintézmény és az általuk létrehozott szakmakultúra tovább élhessen, költségvetésileg és szakmailag egyaránt fenntartható megoldást kellett találni. Ennek eredményeként, egyesítésükkel alakult meg a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet (MFGI).

Az új intézmény a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium irányítása és a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (MBFH) középírányítása alatt működik, ami által a szakmai portfólió sokkal erősebben és markánsabban képes a bányászati tevékenység támogatására. Ezt nagyon fontosnak tartom, hiszen a földtudományi szakemberek tudása a hétköznapi gyakorlat szintjén elsődlegesen az ipar és a gazdaság oldalán – ennek megfelelően pedig a bányászat területén – hasznosul.

Működése tekintetében az MFGI három szakmai pilléren nyugszik. Az első a tradicionális földtani és geofizikai kutatások köre, a második a víz kutatás, a harmadik pedig az éghajlat- és klímavédelem, illetve a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás. Ez utóbbira vonatkozóan az intézet igen fontos vizsgálatokat végez, illetve kormányzati stratégiákat hoz létre – többek közt ennek keretében készül jelenleg a *Nemzeti Éghajlatvédelmi Stratégia*. Az intézmény keretein belül emellett egy ún. nemzeti alkalmazkodási és térinformatikai rendszer építése is elkezdődött. Mindezek mind a közigazgatás, mind az alkalmazók számára kívánnak az éghajlatvédelmi szempontokat is figyelembe vevő professzionális szakmai megoldásokat nyújtani. Egy példa erre a biomassza és a szénbányászat sajátos hibridjét alkotó technológiák alkalmazhatósági vizsgálata, ami a szénbányászat, a villamosenergia-előállítás és a biomasszával kapcsolatos kérdések együttesét az ún. zéró emisszióra való törekvés mentén próbálja összehangolni, ezáltal biztosítva az európai és hazai klímavédelmi elképzelésekkel harmonizáló, szakmai és tudományos alapot a szénbányászat esetleges újraindításához.

A hidrogeológia, a felszín alatti vizek vizsgálata a Magyar Állami Földtani Intézetnek is fontos kutatási területe volt, így a kialakult tradíciókat, megszerzett ta-

pasztaikat az új intézmény tovább tudja vinni. Az elmúlt években történt sajnálatos esemény, a Vízügyi Tudományos Kutatóintézet felszámolásának következtében a *vízföldtani kataszter és vízföldtani napló* készítése is az intézet feladata lett, ami a felszín alatti vizek tekintetében megalapozza az MFGI vízügyi háttérintézményként való működését.

A hazai *földtudományi kutatások* tekintetében az elődintézmények világraszóló hagyománnyal és tapasztalattal rendelkeztek, így egyesítésük egyik fontos célja volt, hogy e hagyományok megőrződjenek. Azt gondolom, hogy ezt a célt sikerült elérnünk, sőt, továbblépnünk rajta, hiszen a Magyar Bányászati és Földtani Hivatallal való együttműködéssel a meglévő hagyományok és tapasztalatok izgalmasan épültek be a bányászati tevékenység elősegítésének tevékenységi körébe is. Jó példa erre a hazai koncessziós tevékenységhez kapcsolódó, úgynevezett érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálat. Mivel ezt az intézet berkein belül végezzük, a minisztérium által a jövőben kiírt koncessziós pályázatok mögött az MFGI tevékenysége markánsan meg fog jelenni. Továbbá ide sorolhatóak a kőbányászati tevékenységhez kapcsolódó vizsgálatok, illetve a geotermia hasznosítási területeire vonatkozó kijelölési felhatalmazás is.

Feladatunk a hazai ásványi nyersanyag potenciál vizsgálata és elemzése, ami az utóbbi időkben egyre fontosabb szerepet tölt be az intézményi tevékenységen belül. Valójában annak idején a Földtani Intézetet erre a célra hozták létre. Majd az 1990-es évek elején, a bányászat hanyatlásnak indulásával párhuzamosan ez a tevé-

*Az OMBKE 103. Küldöttgyűlésén elmondott beszéd szerkesztett változata

kenység is alulsúlyozódott; sőt, majdhogynem kiürült az intézményrendszerből – és ebbe beleértem az adatgyűjtést folytató Geológiai Szolgálat felszámolását is. Az elmúlt években az energiastratégia segítségével sikerült a hazai ásványi nyersanyagokat újrapozicionálni, legalábbis a hazai gazdasági szakpolitikai döntéshozásban elindultak az erre vonatkozó törekvések.

Sikerült ott lenni az energiastratégiának azon döntési csomópontjánál is, amikor kiválasztásra került az úgynevezett „szén-zöld-atom” forgatókönyv, amelyben a szén a hazai ásványi nyersanyagvagyonnak egyik nagyon fontos pilléréként jelenik meg. E mentén, kormányhatározati tervezetben is rögzített felhatalmazást kaptunk a „*Készletgazdálkodási és Cselekvési Terv*” megalkotására. Ez azért nagyon fontos, mert az említett tervezet a bányászati ágazat számos probléma által akadályozott fellendülésére is megoldási lehetőséget kíván nyújtani. Szóvá teszi például azt a bányászat által is komolyan kifogásolt problémát, miszerint nemzetgazdasági szinten a bányászat során előállított hazai össztermék nem jelenik meg, mert a statisztikai nyilvántartások jelenleg ezt nem teszik lehetővé. Ugyancsak érinti a tervezet azt az alapvető problémát, amit az *ásványi nyersanyag-stratégia* hiánya okoz Magyarországon. A kormányhatározati tervezet elfogadásával az MBFH és az MFGI felhatalmazást kapnak, hogy a megfelelő szervezetek és szakértők bevonásával az említett stratégiát elkészítsék.

Nagyon fontos megemlíteni a *környezetvédelemmel* fennálló rendkívül összetett konfliktust – én időnként már háborúnak is nevezném –, amely eléggé sajátos a hazai közigazgatási palettán, és azt gondolom, hogy talán az egyik legkomolyabb problémája ma a bányászati tevékenységek folytatásának. A javaslat kitér arra, hogy ezt a szabályzási területen is következményekkel járó konfliktust fel kell térképezni, illetve el kell kezdeni azt a párbeszédet, amelynek során az érintett szakpolitikai tárcák megoldást találhatnak e problémának feloldására. Mindennek hatása egyfajta szemléletformálás, illetve a bányászati szakmakultúra őrzése is, hiszen mindenki által ismert tény, hogy a bányászati tevékenység jelenleg nem elismert a társadalomban.

A Magyar Földtani és Geofizikai Intézet igen komoly részt vállalt abban, hogy a *hazai bányászati tevékenységet segítő szakpolitikai keretrendszer* előkészítésében letegye a névjegyét, hiszen a bányászat fellendítése, valamilyen módon életben tartása, közös ügyünk. Ép-

pen ezért nagyon fontos, hogy a különböző szereplők – legyenek azok civilek, gazdaságiak, kormányzatiak – tudjanak egymással kommunikálni, megfelelően összefogni és egyfajta stratégiai szövetséget kötni, hogy a szakpolitikai pozicionálás mellett egyéb területeken is megmutatkozhasson a bányászat ágazatának súlya.

Ha nem egymás mellett elmenő, hanem egymással párhuzamos, ugyanakkor egymást erősítő törekvések jelennek meg, úgy hatékonyságuk jóval intenzívebb. Ezt reprezentálhatja a már tervbe vett magyarországi ásványvagyon-ügynökség, amely egyrészt a bányászat pozicionálásában, másrészt a környezetvédelmi problémák kezelésében működne közre. Ha a jövőbeli szervezet e kérdésekben eredményt fog elérni, az félig kinyitja a most még bebetonozott és számos vállalkozást megakadályozó kaput.

Örömmel veszünk minden felkérést társadalmi szervezetek, civil szervezetek részéről is. Azt gondolom, hogy ez a közgyűlés a szakmáink közötti szövetség erősítésével és a kommunikáció hatékonyságának növelésével többek között az együttműködés építésére is kiemelkedő alkalom.

Pár gondolat erejéig szeretnék még visszatérni az MFGI tradicionális tevékenységeire. A hazai *földtani alap kutatások és alkalmazott kutatások* az előd-intézmények tevékenységét folytatva továbbra is zajlanak az intézetben belül. A szakmakultúra fenntartása mellett (amelyet e gyönyörű, kifejezetten a földtani kutatások számára emelt székházunk is nap mint nap jelképez) az MFGI mindennapos tevékenysége azt a fajta alkalmazást is megalapozza, ami nagyon fontos úgy az ipar szereplői számára, mint a környezetvédelmi tevékenységek szempontjából.

Az MFGI egyedülálló *gyűjteményekkel és könyvtárakkal* büszkélkedhet, amelyek kardinális szerepet töltenek be a szakmakultúra őrzésében. Itt találhatóak Magyarország legnagyobb földtani és kőzettani, ásványtani és őslénytani gyűjteményei, a tudós és tudományos szervező elődünk hagyatékát bemutató Eötvös Loránd Emlékgyűjtemény, valamint Magyarország legjelentősebb földtani és geofizikai szakkönyvtára.

Tisztelt Elnök úr! Tisztelt Küldöttek! Bízom abban, hogy az imént elhangzottakkal sikerült bemutatnom Önök számára a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet azon törekvését, hogy a bányászati társadalom tevékenységét, céljait és elismertségét minden eszközével és tevékenységével hasznosan segíteni és erősíteni tudja.

Kitüntetések augusztus 20-án

Az állami ünnep alkalmából a köztársasági elnök

a hazai bányászat területén végzett elkötelezett, magas színvonalú szakmai, illetve vezetői tevékenysége elismeréseként
dr. Káldi Zoltán, az MBFH Veszprémi Bányakapitányságának bányakapitánya részére
a MAGYAR ÉRDEMREND LOVAGKERESZTJE polgári tagozata;

a bányászat területén több éven át végzett elkötelezett, magas színvonalú szakmai tevékenysége elismeréseként
Véréb László, az MBFH Szolnoki Bányakapitányságának bányafelügyeleti főmérnöke részére
a MAGYAR ARANY ÉRDEMKERESZT polgári tagozata

kitüntetést adományozta.

A kitüntetetteknek ezúton is gratulálunk, további sikereket, jó egészséget kívánunk! – Szerkesztőség